FRANCKESCHE
STIFTUNGEN

Alte Drucke

Concilia quatuor generalia

TOMVS PRI=||MVS QVATV=||OR CONCILIO||rum generalium. || Quadraginta septem Conciliorum prouincialiu[m] au=||thenticorum. || Decretorum sexaginta nouem Pontificum. Ab aposto=||lis & eoru[m]de[m] ...

Isidorus <Hispalensis>

Parisiis, 1524

ITEM EPISTOLA EVSEBII PAPE EPISCOPIS TVSCIE ET CAMPANIE.

Nutzungsbedingungen
Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.
Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.
Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use
All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.
Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.
For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150505

Visual Library

deſcendit ipſe eſt & qui aſcendit ſuper oẽs celos vt adimpleret oīa. Et ipſe dedit quoſdam quidē apo
ſtolos,quoſdam aūt prophetas,alios vero euāgeliſtas,alios aūt paſtores & doctores ad cōſummatio⸗
nem ſanctorūin opus miniſterii in edificationē corporis xp̄i,donec occurram⁹ oẽs in vnitatem fidei
& agnitionis filii dei in virū ꝑfectum,in menſurā etatis plenitudinis xp̄i. vt iā non ſim⁹ ꝑuuli fluctu
antes & circūferamur omni vēto doctrine in nequitia hoīm in aſtutia ad circūuentionem erroris de
occultis enim cordis alieni temere iudicare iniquū eſt,&eū cuius nō vidētur niſi opera bona,peccatū
eſt ex ſuſpitione reprehēdere. Oues ergo que paſtori ſuo cōmiſſe ſunt eū nec reprehendere (niſi a re
cta fide exorbitauerit) debēt,nec vllatenus accuſare poſſunt,quia facta paſtorū oris gladio feriēda nō
ſunt,quāq̄ recte reprehēdenda videātur. ¶ Ideo iſta dicim⁹ quia in ſcripturis veſtris reperim⁹ quoſ A
dam epiſcopos noſtris in ꝑtibus a ꝓpriis ouib⁹ accuſatos,aliquos videlicet ex ſuſpiciōe,& aliquos ex
certa ratione,Et idcirco quoſdā eſſe reb⁹ ſuis expoliatos,quoſdā vero a ꝓpria ſede pulſos. Quos ſcias
nec ad ſynodū cōprouincialē nec ad gn̄alem poſſe vocare,nec in aliquid iudicare anteq̄ cuncta que
eis ſublata ſunt legib⁹ poteſtati eorū redintegrentur. Pri⁹ ego oportet oīa illis legibus reditegrari, &
eccleſias que ei ſublate ſunt cū omni p̄uilegio ſuo reſtitui,& poſtmodum non ſub anguſti tp̄is ſpatio
ſed tantū tp̄is ſpatium eis indulgeatur quantū expoliati vel expulſi eſſe vidētur anteq̄ ad ſynodum
cōuocentur,& ab oibus quibuſq; ſue ꝓuincie epiſcopis audiātur. Nā nec cōuocari ad cauſam nec di
iudicari pōt expoliatus vel expulſus,quia nō eſt priuilegium quo expoliari poſſit iā nudatus, Vnde
& antiquitus decretū eſt,vt oẽs poſſeſſiones & omnia ſibi ſublata atq; fructus cūctos ante litē conte⸗
ſtatam p̄ceptor vel primas poſſeſſori reſtituat. Et alibi ſcriptū habetur, Ille qui violentiā pertulit vni
uerſa in ſtatu quo fuerāt recipiat,& que poſſedet ſecurus teneat, Et alibi, In ſynodalibus patrū decre
tis & regū edictis legitur ſtatutum. Redintegranda ſunt oīa expoliatis vel eiectis ep̄is preſentialiter
ordinatione pontificū,& in eorū vnde abſceſſerunt loca funditus reuocāda quacūq; conditione tp̄is
aut dolo,aut captiuitate,aut virtute maiorum,aut per quaſcūq; iniuſtas cauſas res eccleſie vel ꝓprias
aut ſubſtātias ſuas ꝑdidiſſe noſcūtur,ante accuſationē aut regularē ad ſynodum vocationem eorum,
& reliqua, Eſt etiam in antiquis eccleſie ſtatutis decretū,vt qui aliena inuadit nō exeat īpunitus, ſed
cū multiplicatione omnia reſtituat. Vnde & in euangelio ſcriptum eſt,Quod ſi aliquid defraudaui
reddo quadruplum. Et in legibus ſeculi cautū habetur. Qui rem ſubripit alienam,illi cuius res dire
pta eſt indecuplū que ſublata ſunt reſtituat. Et in lege diuina legitur. Maledictus omnis qui tranſ⸗
fert terminos proximi ſui. Et dicet omnis populus. Amen. Talia ergo non preſumantur abſq; vl⸗
tione,nec exerceantur abſq; ſua dampnatione, Pacem & non dānum aut iniuſtitiam alicuius ſecta⸗
mini inuicem & in omnes, Veritatem autem facientes in charitate creſcamus in illo per omnia qui
eſt caput chriſtus,ex quo totum corpus compactum & connexū per omnem iuncturam ſubmini⸗
ſtrationis ſecundum operationem in menſuram vnius cuiuſq; membri augmentum corporis facit
in edificationem ſui in charitate. De cetero chariſſimi gaudete & perfecti eſtote exhortamini. Idem
ſapite pacē habete & deus pacis & dilectionis erit vobiſcū, dominus cuſtodiat vos & nunc & in die
eternitatis, Amen. Data. ix. kalēd. Octobris conſtante. cc. conceſſ.

ITEM EPISTOLA EVSEBII PAPE EPISCOPIS TVSCIE ET CAMPANIE.

DILECTISSIMIS FRATIBVS VNIVERSIS EPISCO B
pis per Campaniam & Tuſciam conſtitutis Euſebius. ¶ Benedictus domin⁹
deus noſter qui per miſericordiam ſuam Romanā eccleſiam beati Petri apoſto
lorū pricipis ſacerdotio ditauit,nobiſq; viam monſtrandam circa nos propter
vniuerſalem curam que nobis propter priuilegium eiuſdem eccleſie charitas in
dulſit qui coherem⁹ firmitate fidei iungamur quoq; votiua iocunditate collo⸗
quii,quo facilius dum per litterarum miniſteria ad vos vſq; pertēdimus,etiam
corda veſtra ad religioſum cultum apoſtolicis admonitionibus incitem⁹,& dum dilectionis noſtre
ſpei reddimus velut quoddam debitum,plenum circa deum monſtremus affectnm.

¶ Iungamus ergo dilectiſſimi fratres continuas & humiles preces,& deum noſtrum oris & cordis
lachrimis ſupplicantes iugi deprecatione poſcamus, vt inſtitutione & opere illi cuius eſſe membra
cupimus hereamus nec vnquam ab illa via que chriſtus eſt deuio tramite declinemus, ne ab eo
iuſte, quem nos impie relinquimus deſeramur infelices. ¶ Quod cum ſuperni fauoris auxilio

ea nobis pōt ratione cōtingere,ſi aplica dogmata ſi patrū mandata ſeruamus, dicit enim dn̄s noſter
Qui diligit me ſermonē meū ſeruabit,& pater meꝰ diliget eū,& ad eū veniemꝰ & māſionē apud eū
faciemus. Et licet hec poſſint generaliter dicta ſufficere,vt vel declinemus errata vel cuſtodiamus ca
tholica. ab apoſtolis tñ eorūq; ſucceſſoribus nouimꝰ conſtitutū criminationes aduerſus doctores nō
debere ſuſcipere,nec peregrina iudicia fieri,nec quēq̄ alterius iudicis quē ſui ſentētia debere cōſtrin-
gi. Caput enim eccl'ie xp̄s eſt,chriſti aūt vicarii ſacerdotes ſunt,qui vice xp̄i legatione funguntur in
eccleſia. Idcirco quicq̄d ad eorū fit iniuriā ad chriſtū ꝑtinet q̄ dixit. Qui vos audit me audit,& qui
vos ſpn̄it me ſpernit. Et qui ſpernit me ſpernit eū qui me miſit. ¶Iſta fratres terribilia ſunt & oppi
do diligēter cōſyderanda & cauēda,& tā ꝓpter eos qui ſeipſos aut cupiditate,aut auaritia, aut inui-
dia ꝑdere moliuntur(ne in ꝓfunda labantur aut in talia incidāt mala)quā ꝓpter ꝑſecutores eccleſie
ſeruorūq; eius,q̄ iuxta veritatis vocē oculos habētes nō vidēt,& aures habētes nō audiūt,nec intelli-
gunt que placent deo,ſequētes in omnibus apoſtolicā regulā & p̄dicantes eius oīa conſtituta ob cu-
ſtodiā ep̄orum qui colūne eccleſie adeo dicti ſunt & ceterorū verorū ſacerdotū firmātes cana patrū
ſtatuta ſtatuimꝰ,iterū cū omnibus qui nobiſcū ſunt ep̄is ſicut dudū decretū reperimꝰ vt homicide,
malefici,fures ſacrilegi,raptores,adulteri,inceſti,venefici,ſuſpecti,criminoſi,domeſtici,periuri & qui
raptū fecerūt,vel falſum teſtimoniū dixerūt,ſeu qui ad ſacrilegos,diuinoſq; cōcurrerūt ſimileſq; eorū
nullatenus ad accuſationē vel ad teſtimoniū erunt admittēdi,quia infames ſunt & iuſte repellendi,
quia funeſta eſt vox eorū. Vocē enim funeſtam in oībus interdici potiuſq̄ audiri oportet,Periculū er
go q̄d doctoribus imminet ſummoꝑe ſemꝑ cauendū eſt & declinandū,& illi ſunt a cunctis portan-
A di & cuſtodiēdi,dicente dn̄o. Quod vni ex minimis meis feciſtis michi feciſtis. ¶Prima enim ſalꝰ
eſt recte fidei regulas cuſtodire,& a cōſtitutis patrū nullatenꝰ deuiare. Nec pōt dn̄i noſtri Ieſu chri-
ſti p̄termitti ſentētia dicētis. Tu es Petrus & ſuꝑ hanc petrā edificabo eccleſiā meam, & hec que di-
cta ſunt rerū ꝓbantur effectibꝰ,quia in ſede aplica extra maculā ſemꝑ eſt catholica ſeruata religio.
¶Ideo chariſſimi & vos iuxta ſctām ſcripturā diſcite bn̄facere & mala declinare ,& patrum regulis
imbui ſicut ſcriptū eſt. Fili ſi habes bene fac tecū & deo dignas oblationes offer, Memor eſto quoniā
mors nō tardat,& teſtamentū inferorū quia demonſtratū eſt tibi. Teſtamētū huiꝰ mūdi morte mo
rietur. Ante mortē benefac amico tuo,& ſcd̄m vires tuas exporrigēs da pauperi, Non defrauderis a
die bona & ꝑticula boni doni nō te p̄tereat. Nōne aliis relinques dolores & labores tuos? In diuiſiōe
ſortis da & accipe,& iuſtifica animā tuā. Ante obitū tuum oꝑare iuſtitiā,quia nō eſt apud inferos in
uenire cibū. Oīs caro ſicut fenum veteraſcet,& ſicut foliū fructificās in arbore viridi. Alia gn̄antur &
alia deiiciūtur,Sic gn̄atio carnis & ſanguinis alia finitur & alia naſcitur. Oē opꝰ corruptibile in fine
deficiet,& qui illud oꝑatur ibit cū ipſo. Et oē opus electū iuſtificabitur,& q̄ oꝑatur illud honorabitur
in illo. Beatꝰ vir q̄ in ſapiētia ſua morabitur,Et qui in iuſtitia ſua meditabitur , & in ſenſu cogitabit
circūſpectionē dei. Qui excogitat vias illiꝰ in corde ſuo & in abſcōſis illiꝰ intelligēs erit,vadens poſt
illā quaſi inueſtigator,& in viis illiꝰ cōſiſtens. Qui reſpicit ꝑ feneſtrā eius,& in ianuā illius audiens,
Qui requieſcit iuxta domū illiꝰ,& in parietibus illis figens palū,Statuit caſulā ſuam ad manus il-
lius,& requieſcūt in caſula illiꝰ dona ꝑ euum. Statuet filios ſuos ſub tegmine illius, & ſub ramis illius
morabitur,ꝓtegetur ſub ramis illiꝰ a feruore,& in gl'ia eius requieſcet. Qui timet dn̄m faciet illud,
& q̄ cōtinēs eſt iuſtitie apprehēdet illā,& obuiabit illi quaſi mater honorificata , & quaſi mulier a vir
ginitate ſuſcipiet illū. Cibabit illū pane vite & intellectus,& aqua ſapientie ſalutaris potabit illū . Et
firmabitur i illo & nō flectetur,& cōtinebit illū & nō cōfundetur,& exaltabit eū apud ꝓximos ſuos,
& in medio eccleſie aperiet os eiꝰ,& implebit eū ſpū ſapiētie & intellectus,& ſtola gl'ie veſtiet illū,io-
cunditatē & exultationē theſaurizabit ſuꝑ illū,& noīe eterno hereditabit illū. Hoīes ſtulti non appre
hendēt illā,& homines ſenſati obuiabūt illi,homines ſtulti nō videbūt illā . Longe enim abeſt a ſu-
perbia & dolo. Viri mēdaces nō erūt illius,& viri veraces inuenientur in illa, & acceſſum habebunt
vſq; ad inſpectionē dei. Nō eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris,quoniā adeo perfecta eſt ſapiētia . Sa-
piētia enim dei ſtabit laus,& in ore fideli abūdabit,& dn̄ator dabit eā illi. Non dixeris per dn̄m ab-
eſt,que odit nō feceris,nō dices ille me implātauit,Nō enim neceſſarii ſunt illi hoīes impii. Oē execra
mentū erroris odit deꝰ,& nō erit amabile timētibus eū,Deꝰ ab iītio cōſtituit hoīem,& reliquit illū in
manu cōſilii ſui,adiecit mādata & p̄cepta ſua. Si volueris mādata cōſeruabūt te,& in ꝑpetuū fidē pla
citā facere, Appoſui tibi aquā & ignē,ad q̄d volueris porrigere manū,an̄ hoīem vita& mors,bonū&
malū,q̄d placuerit ei dabitur illi,quoniā multa patiētia dei,& fortis i patiētia vidēs oēs ſine itermiſſiōe.

Oculi dn̄i

Oculi dñi ad timẽtes eũ,& ipſe cognoſcit oẽm operã hominis. Nemini mãdauit impie agere,& ne-
mini dedit ſpaciũ peccãdi. Nõ enim concupiſcit multitudines filiorũ infideliũ & inutilium,Ne iocũ
deris in filiis impiis ſi multiplicẽtur,nec oblecteris ſup ipſos ſi nõ eſt timor dei cũ illis.Non credas vi
te illorũ,& nõ reſpexeris in labores eorũ. Melior eſt enim vnus timẽs deũ,quã mille filii impii. Et vti
le mori ſine filiis,quã relinquere filios impios. Ab vno ſenſato inhabitabitur patria,& a tribus impiis
deſeretur. Multa alia vidit oculus meꝰ,& fortiora horũ audiuit auris mea,In ſynagoga peccantiũ ex
ardebit ignis,in gente incredibili exardeſcet ira,Nõ exorauerũt ꝓ peccatis ſuis antiqui gygantes, q
deſtruxerũt confidẽtes ſue virtuti,& non pepercit ꝑegrinationi illorũ,ſed percuſſit eos & execratus eſt
illos ꝑ ſuperbia verbi illorũ. Nõ miſertus eſt illis totã gentem ꝑdẽs,& extollẽtes ſe in ſuis peccatis. Et
ſicut ſexcenta milia peditum,qui cõgregati ſunt in duricia cordis ſui. Et ſi vnus fuiſſet ceruicatꝰ, mi
rum ſi fuiſſet immunis. Miſericordia eni & ira eſt cũ illo potẽs exoratio,& effundẽs iram ſcd̃m mi-
ſericordiã ſuam,Sic correptio illius homines ſcd̃m opera ſua iudicabit. Nõ effugiet in rapina ſua pec
cator,& nõ retardabit ſufferentiã facientis miam . Omnis miſericordia faciet locum vnicuiq; ſcd̃m
meritũ operũ ſuorum,& ſcd̃m intellectũ ꝑegrinationis. Nõ dicas a deo abſcõdar,& ex ſummo quis
mei memorabitur? in populo magno nõ agnoſcar. Que eſt enim anima mea in tã immẽſa creatu-
ra? Ecce celũ & celi celorũ abyſſus vniuerſa terra & que in eis ſunt in conſpectu illius cõmouebũtur,
mõtes ſimul & colles & fundamenta terre. Et cũ conſpexerit illa deꝰ tremore cõcutientur,& in oibꝰ
his inſenſatum eſt cor,Et omne cor intelligitur ab illo,& vias illius quis intelligit? Et procellam quã
nec oculus vidit hominis. Nam plurima opera illius ſunt in abſcõſis,ſed opera iuſtitie illius qs enar
rabit aut quis ſuſtinebit? Large enim eſt teſtamentũ a quibuſdã,& interrogatio hoim in cõſumma
tione eſt,Qui minoratur corde cogitat mala,& vir imprudẽs & errans cogitat ſtulta, Ois ergo fra-
tres ſermo malus de ore veſtro non ꝓcedat,ſed ſi quis bonus eſt ad edificationẽ oportunitatis, vt det
gr̃am audientibꝰ. Et nolite cõtriſtare ſpiritũ ſanctũ dei,in quo ſignati eſtis in die redẽptionis. Ois
amaritudo & ira, & idignatio,& clamor,& blaſphemia tollatur a vobis cũ omni malicia. Eſtote aũt
inuicẽ benigni miſericordes,donãtes inuicẽ,ſicut & deus in xp̃o donauit vobis. Eſtote ergo imitato
res dei ſicut filii chariſſimi,& ambulate in dilectione ſicut & xp̃s dilexit nos,& tradidit ſemetipſum
ꝓ nobis oblationẽ & hoſtiam deo in odorẽ ſuauitatis. Fornicatio aũt & omnis immundicia,aut aua
ritia nec nominetur in vobis ſicut decet ſanctos aut turpido,aut ſtultiloquiũ,aut ſcurrilitas que ad rẽ
non ꝑtinet ſed magis gratiarũ actio. Hoc enim ſcitote intelligẽtes qd̃ omnis fornicator,aut immũ-
dus,aut auarꝰ(qd̃ eſt ydolorũ ſeruitus non habet hereditatẽ in regno xp̃i & dei. Nemo vos ſeducat
inanibus verbis,Propter hec enim venit ira dei in filios diffidentie. Nolite ergo effici participes eo-
rũ. Eratis enim aliqñ tenebre,nũc aũt lux in dño,vt filii lucis ambulate. Fructꝰ enim lucis eſt in bo-
nitate,& iuſtitia,& veritate. Probantes quid ſit beneplacitũ deo,& nolite cõmunicare operibus infru
ctuoſis tenebrarũ,magis aũt redarguite. Que enim in occulto fiunt ab ipſis turpe eſt dicere. Oĩa au
tem que arguũtur a lumine manifeſtãtur. Oẽ enim qd̃ manifeſtatur lumẽ eſt. Propter quod dicit,
Surge q dormis & exurge a mortuis,& illuminabit te xp̃s. ¶Videtote itaq; fratres quõ caute am-
buletis nõ quaſi inſipientes,ſed vt ſapientes,redimentes tp̃s quoniã dies mali ſunt, ꝓpterea nolite fieri
imprudẽtes ſed intelligẽtes que ſit volũtas dei. Et nolite inebriari vino in quo eſt luxuria, ſed imple
mini ſpiritu ſancto loquẽtes voſmetipſis in pſalmis & hymnis in cordibus veſtris dño gratias agen
tes ſemꝑ pro oibus in nomine dñi noſtri Ieſu xp̃i deo & patri ſubiecti inuicem in timore chriſti.
¶Crucis ergo dñi noſtri Ieſu xp̃i que nuꝑ nobis gubernacula ſancte romane eccleſie tenẽtibꝰ quin A
to nonas maii inuẽta eſt in p̃dicto kalẽdarũ die inuẽtionis feſtũ vobis ſolẽniter celebrare mandamꝰ.
Similiter & hereticos oẽs quicũq; dei gr̃a cõuertuntur in ſc̃tẽ trinitatis noie credẽtes baptizati ſunt
Romane eccleſie regulã tenẽtes ꝑ manus impoſitionẽ reconciliari p̃cipimus. Manꝰ impoſitionis ſa-
cramentũ magna veneratione tenendũ eſt;que ab aliis ꝑfici non põt niſi a ſũmis ſacerdotibus. Nec
tp̃e apl̃orũ ab aliis q̃ ab ipſis apoſtolis legitur aut ſcitur pacta eẽ,neq; ab aliis(ſicut iã dictũ eſt)q̃ ab il
lis qui eorũ locũ tenẽt vnq̃ ꝑfici põt,aut fieri debet. Nã ſi aliter p̃ſumptũ fuerit irritũ habeatur & va-
cuum,nec inter eccl̃iaſtica vnq̃ reputabũtur ſcr̃a. De cetero fratres gaudete & exultate in dño, vt ſc̃ti
ſpiritus gr̃a illuminati & cõfortati,vos veſtroſq; ad paſcua eterne vite ꝑuenire atq; ꝑducere adminicu
lãte dño valeatis. Gr̃a dñi nr̃i Ieſu chriſti & charitas dei,& cõmunicatio ſp̃us ſancti ſit ſemper cum
omnibus nobis. Amen. Data.viii.Kalen.Septembris, Conſtãte.c,conſul.

¶INCIPIVNT DECRETA MELCHIADIS PAPE.

A DILECTSISIMIS FRATRIBVS MARINO, BENE dicto, Leoncio, & ceteris hyſpaniarũ ac illis in partibus cõſtitutis epiſcopis Melchiadis, Apoſtolici precepti verba ſunt apud iudeos atqꝫ gẽtiles ſine offenſione nos eſſe debere, hoc quiſqꝫ chriſtianus eſt tota animi virtute cuſtodit. Quod cum ita ſit, non parum periculi illi manere poterit ante deũ, qui hoc detractat etiã fidelibꝰ exhibere. Nam qualiter nos qui neminẽ ꝑire volumꝰ iſta cõtriſtet que auctoribus chriſtianis percellunt animos chriſtianos, dominicus in euangelio ſermo teſtatur, Ait enim ipſe ſaluator quod expediat ſcandalizanti vnum de puſillis in maris profundum demergi. Ideo que ſit eius iam pena queramus cui tale ſupplicium legimus expedire. Quapropter iſta chariſſimi valde ſunt verba ponderanda & cauẽda, ne pro tẽporalibus eterna, & ꝓ caducis mãſura, & ꝓ prauiſſimis tẽporalibus perdantur (quod abſit) ꝑpetua gaudia. Vnde vos rogamus & obſecramꝰ vt nullus alteri noceat, neqꝫ infeſtꝰ aut nocẽs exiſtat, ſed iuxta apoſtolum alter alterꝰ onera portet vt legẽ chriſti adimpleat. & nolite iudicare inuicem, ſed iuxta eundẽ apoſtolum hoc iudicate magis, ne ponatis offendiculũ fratri vel ſcandalũ. Primo ſemper omnia diligẽter inquirite, vt cũ iuſtitia & veritate definiatis. Neminẽ condẽnetis ante verũ & iuſtũ iudiciũ. Nullum ſuſpitionis arbitrio iudicetis, ſed primũ probate, & poſtea charitatiuam ꝓferte ſentẽtiam. Et qđ vobis non vultis fieri, alteri nolite facere. Memẽtote ſermonis dñi ſemper qui ait, Nolite iudicare, et nõ iudicabimini. Nolite condẽnare, vt nõ condenemini, in quo enim iudicio iudicaueritis iudicabimini. Epiſcopos nolite iudicare, nolite condẽnare abſqꝫ ſedis huius auctoritate. Quod ſi feceritis irrita erũt veſtra iudicia & vos condẽnabimini. Hoc enim priuilegiũ huic ſancte ſedi a temporibꝰ apoſtolorũ ſtatutũ eſt ſeruare, quod illeſum manet vſqꝫ in hodiernũ diẽ. Ep̃os ergo quos ſibi dñs oculos elegit & colũnas eccleſie eſſe voluit, quibus etiam ligãdi & ſoluendi dedit poteſtatem ſuo iudicio reſeruauit, hocqꝫ priuilegiũ beato Clauigero Petro ſua vice ſolũmodo commiſit. Quod eius iuſte prerogatiuũ ſuccreſcit ſedi futuris hereditandum atqꝫ tenẽdum temporibꝰ, quoniam & inter beatos apoſtolos fuit quedam diſcretio poteſtatis. Et licet cunctorũ par electio foret, beato tamen Petro conceſſum eſt vt aliis ꝑmineret eorũqꝫ que ad querelã venirent cauſas & interrogationes prudẽter diſponeret. Quod dei ordinatione taliter ordinatũ eſſe credimꝰ, ne omnes poſterorũ cuncta ſibi vindicarent, ſed ſemꝑ maiores cauſe ſicut ſunt ep̃orum & potiorũ cure negotiorũ ad vnã beati principis apoſtolorũ Petri ſedẽ confluerent, vt inde ſuſcipiant finem iudiciorũ, vnde acceperunt initium inſtitutionũ ne quandoqꝫ a ſuo diſcreparent capite. Si vero ſe viderit quiſquã veſtrum pregrauari hanc ſedem appellet, huc recurrat, vt ſemper inſtituta fuit cõſuetudo, quia & volũtarie eis cõpatiemur & libenter ꝓut dñs dederit adminiculũ feremus. Nec a quoq̃ fratres inhibeatur aut obiurgetur q noſtre conſors cõmunionis eſſe voluerit, ſed magis ei veniẽdi auxiliũ ꝓſtet, quia ſufficit vnicuiqꝫ obiurgatio que fit a plurimis, vt iuxta ap̃l'm magis donetis & cõſolemini, ne forte abũdantiori triſtitia abſorbeatur q in anguſtia eſt, Propter qđ obſecro vos vt ipſe ait, vt confirmetis in illo charitatẽ, Eorũ enim os accuſandi ſacerdotes vel teſtificãdi in eos obſtruimꝰ quos non humanis ſed diuinis vocibus mortuos eſſe ſcimꝰ, quoniã infidelis hõ mortuus eſt in corpore viuẽte nec in ſuſpitionẽ veniat hõ fidelis, vt dicat aut faciat ea que pati non vult. Si quis fidelis eſt videat ne falſa loquatur, aut cuiquam inſidias ponat. Facile eſt ergo hominẽ fallere nõ tamen deum, Sapiens non eſt qui nocet. Et nichil mali vult qui eſt fidelis, in his enim fidelẽ & infidelẽ hoiem cognoſcere poſſumus innocẽdo & adiuuãdo,
A vt ipſa veritas ait, Bonus hõ ex bono theſauro cordis ſui ꝓfert bona, & malꝰ hõ ex malo theſauro cordis ſui ꝓfert mala, ex abũdantia enim cordis os loquitur. Pro nobis enim dicit dñs per prophetam. Eos vero qui iudicãt vos, ego iudicabo. Et iterũ ad ſeruos dixit. Nolite timere opprobrium hoim & blaſphemias eorũ ne metuatis. De talibꝰ quoqꝫ ꝓpheta canit dicẽs. Nõ ſic impii ſed tanq̃ puluis quẽ proiicit ventus, ꝓptere a nõ reſurgent impii in iudicio neque pc̃tores in cõgregatione iuſtorũ. Quoniã nouit dñs viã iuſtorũ & iter ipiorũ ꝑibit. Quare cõturbate ſunt gẽtes, & plebes meditabũtur inania. Cõſurgẽt reges terre, & principes tractabũt pariter aduerſus dñm & aduerſus chriſtum eiꝰ, Diſrũpamus vincula eorũ, & ꝓiiciamus a nobis iugum ipſorũ. Habitator celi ridebit, & dominus ſubſannabit eos. Tũc loquetur ad eos in ira ſua, & in furore ſuo cõturbabit eos. Et alibi dixit. Scelus impii in medio cordis eiꝰ nõ eſt timor dei ante oculos eius. Quoniã doloſe egit aduerſus eum in oculis eius, vt inueniret iniquitatem ad odium. Verba oris eius iniquitas & dolus, ceſſauit cogitare vt benefaceret. Iniquitatem cogitat in cubili ſuo, ſtabit in via non bona, malum non abiiciet.

Domine in

Domine in celo miſericordia tua, fides tua vſque ad nubes, iuſtitia tua ſicut montes dei, iudicia tua
abyſſus multa. Homines & iuuenta ſaluos facies domine, quā precioſa miſericordia tua deus. Et filii
Adā in vmbra alarū tuarū ſperabūt, Inebriabūtur de pinguedine domus tue & torrēte deliciarum
tuarū potabis eos. Quoniā tecū eſt fons vite & in lumine tuo videbimus lumē. Attrahe miſericor⸗
diam tuā ſcientibus te, & iuſtitiā tuam rectis corde. Nō veniat michi pes ſuperbie, & manus impio⸗
rum non me cōmoueat, ibi ceciderunt operantes iniquitatē, expulſi ſunt, & non potuerunt ſurgere.
Audiuimus a quibuſdā fratribꝰ quibꝰ infeſti eratis nimis ꝙ iurgia & diſcordie ſint inter vos. Pro⸗
pterea iſta ſcripſimus vobis mandantes, vt ita teneatis ſicut & ab apoſtolica ſede vobis tenenda man
dantur. Vnde & dominus in euangelio militibus interrogātibus reſpōdit dicēs. Neminē concutia⸗
tis neq; calūniā faciatis, ſed cōtēti eſtote ſtipendiis veſtris. Concutit enim hominē qui illum iniuſte
conturbat, de his hec vobis interdum ſufficiant. Si autem maioribꝰ indigueritis vita comite mittite
& mittentur vobis. ❡De his vero ſuper quibꝰ rogitaſtis vos informari, id eſt vtrū maius eſſet ſacra⸗
mētū manus impoſitio epiſcoporum aut baptiſmus. Scitote vtrūq; magnū eſſe ſacramentū. Et ſicut A
vnum a maioribꝰ fit, id eſt a ſummis pontificibus quod a minoribus perfici nō poteſt, ita & maiori
veneratione venerandum & tenendū eſt, ſed ita coniuncta ſunt hec duo ſacramenta vt ab inuicem
niſi morte preueniente nullatenus poſſint ſegregari, & vnum ſine altero rite perfici nō poteſt. Nam
vnum preueniente morte ſaluare ſine altero poteſt, aliud autem nō poteſt. Vnde ſcriptum eſt, In die
bus illis dicit dominꝰ effundā de ſpiritu meo ſuper omnē carnem. Aduertamus ſummas diuitias
bonitatis dei. Quod ī cōfirmandis neofitis manus impoſitio tribuit ſingulis, hoc tunc ſpiritus ſan
cti deſcenſio in credentium populos donauit vniuerſis. Sed quia dicimus quod manus impoſitio,
& cōfirmatio, & qui iam regeneratꝰ in chriſto eſt, confirmare aliquid poſſit forte cogitet ſibi aliquis,
Quid michi prodeſt poſt myſterium baptiſmatis myſteriū confirmantiōis? Aut quantū video nō
totum de fonte ſuſcepimus ſi poſt fontem adiectione noui generis indigemus. Nō ita dilectiſſimi
attendat charitas veſtra. Sicut exigit militaris ordo, vt cum imperator quēcunq; in militum recepe⸗
rit numerū, nō ſolū ſignet receptū, ſed etiam armis competētibus inſtruat pugnaturū. Ita in baptiza
to benedictio illa munitio eſt, Dediſti militē, da ei adiumētum militie. Nūquid prodeſt ſi quiſquā
parentum magnā pupillo conferat facultatē niſi prouidere ſtudeat & tutorē. Itaq; paracletus regene
ratis in chriſto cuſtos & conſolator & tutor eſt. Ideo dicit ſermo diuinus. Niſi dominus cuſtodierit
ciuitatem fruſtra vigilat qui cuſtodit eam. Ergo ſpiritus ſanctus qui ſuper aquas baptiſmi ſaluti⸗
fero deſcēdit illapſu ī fonte plenitudinem tribuit ad innocētiam, in confirmatione augmentum p̄ſtat
ad gratiam, quia in hoc mundo tota etate victuris inter inuiſibiles hoſtes & pericula gradiendum
eſt, in baptiſmo regeneramur ad vitā, poſt baptiſmū cōfirmamur ad pugnā, In baptiſmo abluimur,
poſt baptiſmū roboramur, at ſi continuo trāſituris ſufficiant regeneratiōis beneficia, victuris autem
neceſſaria ſunt confirmationis auxilia. Regeneratio per ſe ſaluat mox in pace beati ſeculi recipiēdos
confirmatio autem armat & inſtruit ad agones mundi huius & prelia reſeruandos. Qui autē poſt
baptiſmū cum acquiſita innocentia immaculatus peruenit ad mortē confirmatur morte, quia non
poteſt peccare poſt mortē, Hic ſi forte illud etiam requirere velimus poſt paſſionem & reſurrectionē
Chriſti, quid apoſtolis profuerit aduentus ſpiritus ſancti ipſe dominus eis euidenter exponit. Que
dico (inquit) vobis non poteſtis ea portare modo, cum autem venerit ille ſpiritus veritatis ipſe doce⸗
bit omnē veritatem. Vides quia cum ſpiritus ſanctus infunditur cor fidele ad prudentiā & conſtan
tiā dilatatur, Itaq; ante deſcēſionem ſpiritus ſancti vſq; ad negationē apoſtoli deterrētur, poſt viſita
tionem vero eius vſq; ad martyrium contēptu ſalutis armātur, ſecundū hoc per Chriſtū redimimur
per ſpiritū vero ſanctū dono ſapiētie ſpiritualis illuminamur, edificamur, erudimur, inſtruimur, con
ſummamur, vt illā ſancti ſpiritus vocē audire poſſimus. Intellectū tibi dabo & iſtruam te in via hac
qua gradieris. De ſpiritu ſancto accipimus, vt ſpirituales efficiamur, quia animalis homo non perci
pit ea que ſunt ſpiritus dei. De ſpiritu ſancto accipimus, vt ſapiamus inter bonum malumq; diſcer⸗
nere, iuſta diligere, iniuſta reſpuere, vt malicie ac ſuperbie repugnemus, vt luxurie ac diuerſis illece⸗
bris, & fedis indigniſq; cupiditatibus reſiſtamus. De ſpiritu ſancto accipimus vite amorem & glo⸗
rie ardorē, vt ſuccenſi diuinitus erigere a terrenis mētem ad ſupna & diuina valeamus. ❡Ieiunium
ergo dominici diei & quinte ferie nemo celebrare debet, vt inter ieiunium Chriſtianorū & gētilium B
veraciter credētium atq; infideliū & hereticorum vera & nō falſa diſcretio habeatur, vnde ſcriptum
eſt. Que pars chriſti ad belial? aut que pars fideli cum infideli? Que autem participatio iuſtitie cū

iniquitate? Et iterum. Nolite iugū ducere cum infidelibus, Decetero fratres videte ne quis vos deci-
piat inanibusverbis, neqꝫ per philoſophiā & inanē fallaciā ſecundū traditionem hominū, ſecundum
elementa mundi, & non ſecundū Chriſtū, quia in Chriſto habitat omnis plenitudo diuinitatis cor
poraliter, & eſtis in illo repleti qui eſt caput omnis principatus & poteſtatis, in quo & circunciſi eſtis
circunciſione non manufacta in expoliatione corporis carnis in circunciſione Chriſti cōſepulti ei in
baptiſmo in quo reſurrexiſtis per fidem operationis dei qui ſuſcitauit illū a mortuis. Etvos cū mor-
tui eſſetis in delictis & preputio carnis veſtre cōuiuificauit cum illo, donās vobis omnia delicta, de-
lens quod aduerſum vos erat cirographum decreti quod erat contrariū nobis, & ipſum tulit de me-
dio & affigens illud cruci, expolians principatus & poteſtates traduxit confidenter palā triumphās
illos in ſemetipſo. Nemo ergo vos iudicet in cibo & potu, aut i parte diei feſti, aut neomenie, aut ſab-
batorū que ſunt vmbra futurorū corpꝰ autē Chriſti. Nemo vos ſeducat volēs in humilitate & religio
nr angelorū que non vidit ambulās fruſtra inflatus ſenſu carnis ſue, & non tenens caput ex quo to-
tum corpus per nexū & coniunctionē ſubminiſtratū & cōſtructum creſcit in augmētū fidei. Si mor
tui eſtis cum Chriſto ab elementis huius mundi quid adhuc tāq̄ viuentes in mundo decernitis? Ne
tetigeritis, neqꝫ guſtaueritis, neqꝫ contrectaueritis que ſunt omnia in interitu ipſo vſu ſecundū prece
pta & doctrinas hominū, que ſunt rationē quidā habentia ſapientie in ſuperſtitione & humilitate,
& non ad parcendū corpori, non in honore aliquo ad ſaturitatem carnis. Igitur ſi cōſurrexiſtis cum
chriſto que ſurſum ſunt querite, vbi Chriſtꝰ ē in dextera dei ſedēs, que ſurſum ſunt ſapite nō que ſup
terram. Mortui enim eſtis & vita veſtra abſcondita eſt cum chriſto in deo. Cum chriſtus apparue-
rit vita veſtra tunc & vos apparebitis cum ipſo in gloria. Mortificate ergo membra veſtra que ſunt
ſuper terrā, fornicationem, immunditiā, libidinem, concupiſcentiam malā, & auaritiam que ē ſimu
lacrorum ſeruitus, propter que venit ira dei in filios incredulitatis. In quibus & vos ambulaſtis ali-
quando cum viueretis cum illis. Nūc autem deponite vos omnē irā, indignationem, malitiā, blaſ-
phemiā, turpē ſermonem de ore veſtro. Nolite mentiri inuicē expoliantes vos veterē hominē cum
actibus ſuis & induētes nouū eum qui renouatur in agnitionem ſecundū imaginem eius qui crea
uit eum. vbi non eſt iudeus & gentilis circunciſio & prepucium, barbarus & ſcytha, ſeruus & liber,
ſed omnia & in omnibus chriſtus. Induite ergo vos ſicut electi dei ſancti & dilecti viſcera miſericor
die, benignitatē, humilitatem, modeſtiā, patientiam ſupportantes inuicē, & donantes vobiſmetipſis,
ſi quis aduerſus aliquā habet querelā. Sicut & chriſtus donauit vobis ita & vos. Super autem om-
nia hec charitatem habentes quod eſt vinculum perfectionis. Et pax chriſti vigeat in cordibus ve-
ſtris, in qua & vocati eſtis in vno corpore & grati eſtote. Verbum dei habitet in vobis abundanter
in omni ſapientia docentes & cōmonētes voſmetipſos pſalmis hymnis & canticis ſpiritualibus in
gratia cantantes in cordibus veſtris deo. Omne quodcumqꝫ facitis in verbo aut in opere omnia in
nomine domini noſtri Ieſu chriſti facite gratias agentes deo & patri per ipſum. Vos chariſſimi no
lite deficere benefacientes. Quod ſi aliquis fuerit qui non obedierit verbis apoſtolicis hunc notate
& non cōmiſceamini cum illo, vt confundatur. Et nolite quaſi inimicum exiſtimare ſed corripite vt
fratrē, deus autē pacis det vobis idipſum ſapere in alterutrum & in omnes, & ipſe ſit ſemper vobiſcū
in omni loco Amen. Data kalen̄. Martias Voluſiano & Rufino viris clariſſimis conſulibus.

DE PRIMITIVA ECCLESIA ET SYNODO NICENA.

A NEMO QVI SCRIPTVRAS DIVINAS LEGIT
ignorat, quod in principio naſcentis eccleſie diſcipulis in vnum cōgregatis cū
multitudine credentium in quibus erat cor vnū, & anima vna, quicqꝫ vendētes
predia & poſſeſſiones ſuas afferebāt, & diuidebatur ſingulis provt cuiqꝫ opus
erat. Futuram namqꝫ eccleſiam in gentibus apoſtoli preuidebant, maximeqꝫ
quia dominus illis predixerat, euntes in mundū vniuerſum predicantes euā
gelium, vel quia expellendi erant a iudea, nouerant ſe in gentibus diſpergen
dos, eccleſiāqꝫ cōgregādam ex rudi populo. Idcirco predia in iudeā minime ſunt adepti, ſed precia
tantūmodo ad fouendos egentes. At vero cum inter turbines & aduerſa mundi ſuccreſceret eccleſia,
eo vſqꝫ peruenit vt non ſolum gentes, ſed etiam Romani principes (qui pene totius orbis monar-
chiam